

Cena 1'50 din

Edinost

Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6 - Tel. 25-47 - Izhaja vsak četrtek
Večja letno 36 din, polletno 18 din, četrtletno 7 din, za inozemstvo letno 50 din
Rokopisi se ne vračajo - Pošt. št. rač. 11.787 Mariborske tiskarne d. d. Maribor
Oglaš po ceniku

Pretnje izdajajo vedno
nekaj nemira. Kdor si je
samega sebi v svesti, ne
preži.

Machiaveli.

Na ogled brezplačno

pošiljamo do nadaljnjega SAMO POSA-
MEZNE ŠTEVILKE S POLOŽNICO po
naročilu ali po predlogu naših zaupnikov.

Vsem cenjenim naročnikom na znanje!

Številki od 5. oktobra smo priložili po-
ložnico. Obenem smo obvestili vsakogar,
ki še kaj dolguje, koliko naročnine dol-
guje do konca tega leta. Kdor položnice
ne rabi zdaj, ker je naročnino za letos
že poravnal, naj jo shrani za prihodnje
nakazilo, ali pa jo naj da komu drugemu,
ki želi »Edinost« naročiti! Ne zavržite
nobene položnice, ki je za upravo razme-
roma draga tiskovina! Stari zamudniki
bodo črtani in naj vedo, da so list kri-
vično prejeli in da jih ustavitelj lista
ne odveže od dolžnosti, ki so jo prevzeli
z naročbo. Naj vsi store svojo dolžnost,
kakor smo jo storili mi z rodoljubno po-
žrtvovanostjo!

Uprava »EDINOST«
Maribor, Kopališka ulica 6

Naše njive so zorane...

Iz Hrvatske, pa tudi iz drugih banovin
prihajajo vesele vesti. Res je med vodil-
nimi politiki starih in diktatorskih strank
še mnogo sporov, mnogo je morda tudi
še nesporazumov, toda tisto gnilo premir-
je, tisto umetno brezvetrje, ki so ga dikta-
ture z najhujšim nasiljem vzdrževale, se
počasi umika živahnemu političnemu delu.
Res je, sporazum ima tudi nekaj ostrih
nasprotnikov. Nasprotnikov iz raznih
taborov, bodisi takih, ki čutijo, da jim je
z njim njihova zlata doba za večne čase
odklenkala in ko skriti za diktatorska
polnomočja ne bodo mogli več dušiti
vsake svobodne besede in misli, deloma
pa stojijo ob strani še nekateri poštene
možje, ki se bojijo, da bi končno razen
na Hrvatskem ostalo vendarle še vse pri
starem in so prepričani, da bi bili morali
politični zakoni in svobodne volitve priti
že istočasno s sporazumom. Toda vsa ta
nasprotja se bodo sedaj lahko uglasila,
saj je cenzura posebno na Hrvatskem že
popolnoma popustila in se po časopisu
že razvija svobodna diskusija — mati
vsakega pametnega in dobrega sklepa.

Posebno tiskovna praksa na Hrvatskem
kaže, da se resnično že bližamo demokra-
ciji. Videti je, da so novi gospodarji na
Hrvatskem neprimerno bolj širokogrudni
kakor stari, saj dopuščajo tudi tiskanje
stvari, ki se z oficijelnim hrvatskim mne-
njem morda tudi z večino hrvatskega na-
roda ne strinjajo. Vendar se niti frankovci
ne morejo pritožiti, da bi jih tiskovni za-
kon bog ve kako dušil, čeprav je dobro
znano, koliko ljudi imajo za seboj in
kakšno je mnenje nekaterih hrvatskih
uglednih politikov o njih. Vse to kaže, da
se bodo vsi nezdrevi pojavi, ki so se mor-
da še tu pa tam pojavili, kmalu odpravili
in bo v najkrajšem času prišlo do normal-
nih prilik, ki bodo omogočile res zdrav in
uspešen razvoj.

Podpredsednik HSS
ing. A. Košutić, ko je pozdravil slovenske
delegacije, je dejal, da so
»slovenski zastopniki vseh dvajset let so-
delovali in stali v vrstah ter pri delu, ki
je rodilo zle posledice, zaradi katerih je
moralo priti do sporazuma, toda HSS radi
tega ne obtožuje slovenskega naroda, ker
ve, da se to ni zgodilo po volji slovenske-
ga kmečkega človeka...« Slovenci torej
lahko upajo na pomoč hrvatskega naroda,
da se jim ne bo treba zateči na zunanjo
pomoc.

Seveda pa bi bilo napačno, če bi se
Slovenci zanašali samo na pomoč demo-
kratev na Hrvatskem ali v Srbiji. Slovenci
si bodo morali svojo svobodo sami pri-
boriti. To je rekel že inž. Košutić in tega
se moramo zavedati tudi mi Slovenci sa-
mi. Končno ni važno, v katerem okviru in
pod katero stranko se bo to vršilo.

Saj si od Hrvatov in
Srbov ne želimo ničesar drugega, kakor
da nam čim prej pomagajo izvajati
zborovalni, tiskovni in volilni zakon, ki

Med kladivom in naklom

Ali bodo mali narodi lahko ohranili svojo nevtralnost

Pričujoča vojna se bo, kakor vsa zna-
menja kažejo, še hudo zavlekla. Ponosne
teorije o bliskoviti vojni in o novem
smrtonosnem orožju, ki presega vsa osta-
la orožja, ki so še pred enim ali dvema
mesečema polnile stolpce evropskih časopi-
sov, so pozabljene. Videti je, da so se
na obeh straneh z mislijo na dolgotrajno
vojno že spoprijaznili in obupali nad
možnostjo naglih odločitev. Med Moselo
in Renom sta vkopani dve armadi, ki pre-
žita na šibkosti pri nasprotnikih, da bi
jih lahko z lahkoto uspešno napadli. Kajti
državniki in vojskovodje vedo, da mora do nečesa
priti, kajti stalno življenje v živčni nape-
tosti, ki se ne sproži, postaja že nevarnost
za ljudsko razpoloženje in znanstvenost.

Posebno značilno v tej vojni je, da je
fronta v primeri z velikimi narodi, ali
bolje državami, ki si stojijo nasproti, iz-
redno kratka. V sredi med Francijo in
Anglijo na eni strani in Nemčijo na drugi
strani stojita kakor nekakšen plot Belgija
in Nizozemska, dve državi, ki onemo-
gočata, da bi se »udeleževanje« na fron-
tah razvilo v zaželenem obsegu. Letala,
ki letajo nad fronto in med mejami treh
bojujočih se držav, stalno kršijo nevtral-
nost obeh malih držav, saj bi bila pot
med Anglijo in Nemčijo preko obeh držav
neprimerno krajša. Neglede na to, da je
verjetno meja med nevtralnimi državami
kljub vsej opreznosti manj zavarovana.
To so dejstva, vse drugo, posebno vse
svečane izjave o spoštovanju nevtral-
nosti, pa so vredne le toliko, kolikor je s
to kršitvijo nevtralnosti zvezan tudi večji
rizik, ker bi te države po taki kršitvi ne-
vtralnosti takoj prešle v nasprotni tabor.
Belgija in Nizozemska sta namreč kljub
svoji majhnosti dokaj trd oreh, čeprav se
niti po orožju, niti po številu vojaštva z
veliki sosedami ne moreta primerjati.
Vendar pravijo, da ima Belgija izredno
utrjeno mejo, Nizozemska pa ima v vodi
silno nevarno orožje, ki bi utegnulo postati
za napadalca prav usodno, saj bi se
umetne poplave razširile po Renu daleč
preko nizozemskih mej. Vse to morajo
prizadete države upoštevati. Seveda v
skrajni sili tudi taki razlogi ne bodo od-
ločali.

Toda Nizozemska in Belgija nista edini
državi, katerih nevtralnost je v nevarno-
sti, kajti današnja vojna je v prvi vrsti
gospodarska in kot taka ogroža vse tiste
države, ki trgujejo z eno izmed bojujočih
se držav. Kajti ti trgujoči nevtalci zavi-
rajo uspeh gospodarske blokade in so po
tem takem izpostavljeni pretnjam enih
kakor drugih. Brez ozira na to, da je
vsaki izmed nasprotnih strank mnogo na
tem, da si pridobi tudi zaveznike na
bojišču.

Svetovna vojna je vsem nevtralcem
svarilen vzgled. Vojna je namreč kakor
nalezljiva bolezen, ki se z izredno naglico
razširi preko sveta. Naj navedemo kot
primer samo listo držav, ki so se v sve-
tovni vojni odločile za boj proti Osred-
njim silom (Avstriji, Turčiji in Nemčiji).

1914: Rusija, Francija, Belgija, Anglija,
Srbija, Črna gora, Japonska; 1916: Por-
tugalska, Romunija, Italija, Grčija; 1917:
USA, Panama, Cuba, Siam, Liberijska, Ki-
tajska, Brazilija; 1918: Guatemala, Haiti,
Nicaragua, Costa Rica, Honduras. Diplo-
matske stike pa so prekinile še sledeče
države: Dominikanska republika, Peru,
Bolivija, Uruguay, Ecuador. Torej skoro
ves svet. Gotovo pa so bili vsi v začetku
prepričani, da bodo lahko ostali nevtralni.

Danes so razmere v toliko boljše kakor
tedaj, ker so tri velike sile izven vojne:
Rusija, USA in Italija. Morda bodo ti mo-
gočni nevtalci omogočili malim narodom,
da ostanejo izven vojne vihere.

Slovenska kmečko - delavska stranka je ustanovljena

Odposlanci tako zvanih mladokmetijcev
in odposlanci skupine dr. Lončarja, ki
29. oktobra niso mogli veljavno zborovati
v Ljubljani, so zborovali v nedeljo, dne
12. novembra v Zagrebu. Tega zboro-
vanja se je udeležil tudi podpredsednik
HSS inž. August Košutić kot gost. Po
navdušeni počastitvi predsednika HSS in
voditelja hrvatskega naroda dr. Vladka
Mačka, glavnega tvorca sporazuma, so
pod vodstvom predsednika pripravljalne-
ga odbora kmeta Franca Jevšnika iz Koz-
jega razpravljali o ustanovitvi Slovenske
kmečko-delavske stranke in so to stranko
— po združitvi mladokmetijcev in skupine
dr. Lončarja — tudi ustanovili. Besedo so
povzeli med drugim Vladimir Kreft, Pavel
Kreutzer, dr. Lado Vavpetič, dr. Viktor
Maček, posebno pomemben in baš za
Slovence kaj poudčen govor pa je govo-
ril podpredsednik HSS inž. Aug. Košutić,
eden izmed vodilnih sodelavcev predse-
dnika dr. Vladka Mačka.

Kakor poroča »Večernik«, so bili izvo-
ljeni v vodstvo Slovenske kmečko-delav-
ske stranke tile somišljeniki: za predse-

dnika Franc Jevšnik iz Kozjega, v izvršni
odbor pa še za podpredsednike Vladimir
Kreft iz Sv. Jurija ob Ščavnici, Tine Hor-
vatič iz Krške vasi in Franc Novak iz No-
tranjih gor; potem za tajnika dr. Viktor
Maček in Pavel Kreutzer iz Ljubljane, za
blagajnika Jože Blaž iz Tomačevega in
Jože Černe iz Šiške ter za odbornike dr.
Dragotin Lončar, Ivan Brecljnik in dr.
Lado Vavpetič iz Ljubljane, Franc Molj
iz Vogelj, Ivan Dovč iz Smartnega ob
Savi in Matija Petric iz Črnomlja. Glavni
odbor tvorijo okrajni predstavniki stran-
ke, in sicer za enkrat pa dva iz vsakega
okraja.

Zborovalci so se po zborovanju podali
na grobove velikega hrvatskega učitelja
in voditelja Stjepana Radića ter njegovih
sodelavcev, čijih dušam so se poklonili ob
spominski besedi predsednika Jevšnika.

Zganilo se je. Da li v pravo in zdravo
smer, bo pokazala že bližnja prihodnost.
Počkov.

Pred volitvami

V zadnjem času se mnogo govori o
volitvah, ki baže pridejo v najkraj-
šem času. Med ljudmi je razpoloženje
za čimprejšnje tajne in svobodne volitve
in za predvolitveno svobodo za vse
skupine. Kajti danes je položaj tak, da
je treba vsa vprašanja urediti po ljudski
volji, ker se sicer ne da nič trajnega
ukreniti.

Dejstvo je, da smo v Jugoslaviji na
pragu nove dobe, ki se bo uredila pod
pritiskom notranjih in zunanjih sil na
podlagi narodne enakopravnosti za vse
dele države. S hrvaškim vprašanjem se
mora rešiti čim prej tudi vprašanje Slo-
venije in ostalih pokrajin, ker tako ne
more ostati, da bi bila država avtonom-
na in centralistična hkrati.

nam je obljubljen, vse ostalo bomo že
znali opraviti sami.

Naše njive so zorane, ... jad.

Kolikor se sliši je načrt za volitve go-
tov, ki naj bi bile res p o v s o d tajne in
svobodne. Volitve bi se imele vršiti to
zimo, ker bo zima menda zatišje v da-
našnjem težkem mednarodnem položaju.
Zato je treba to zatišje čim prej izkori-
stiti.

Centralistična ureditev države se je
izkazala kot nepravilna, zato je dožive-
la neuspeh. Če imamo pred očmi to dej-
stvo, da se bo morala tudi Slovenija ure-
diti v samostojno banovino, potem se
moramo zavedati, da je to zelo važna
zadeva, pri kateri je potrebno narodno
sodelovanje ne pa da se še razbijajo ti-
ste vrste ki težijo skupaj. Radi sloven-
ske razcepljenosti tudi tega nismo do-
segli, ker ni bila nobena skupina sama
upravičena predstavljati slovenskega na-
roda, posebno pa če se je opirala na
zunanje sile. Sedaj ko se nam nudi pri-

ŠIRITE „EDINOST“

Oglaš v „Edinosti“ posredujejo med mestom in deželo

lika, da dosežemo slovensko samostoi-
nost, se moramo spametovati in se za-
vedati, da je minil čas izigravanja ene
skupine po drugi za tujo milost, ampak
da je napočil čas za konstruktivno delo!
Kajti če se ne bomo otresli starih pred-
sodkov liberalizma in klerikalizma bo-
mo brez moči da bi kaj dosegli. Če se
smatramo kot samostojen zaveden na-
rod moramo to tudi sedaj pokazati s
slojnim nastopom. Toda na žalost se
kažejo že sedaj znaki, da gre pri neka-
terih skupinah za osebno korist poedin-
cev. Če so komu osebne ambicije in ko-
risti večje od narodnih pravic je tako
vzrok za razdiralno delo, ki ga seveda
prikriva z izmišljenimi podtikanji. Toda
takim ljudem ljudstvo ne bo dolgo na-
sedalo, ker je njih namene drago plača-
lo. Treba je delati po željah ljudstva, ker
samo delo za ljudstvo je konstruktivno
delo, vse drugo ima začasen značaj in
bo prej ko slej klavno propadlo, kot je
vedno propadla vsaka stvar, ki je bila
proti ljudstvu.

Upamo, da bo sedaj večja svoboda
kakor je bila do sedaj ker je izjavil pred-
sednik vlade »zborujte in dogovarjajte se
kolikor hočete.«
A. Š.

Prvi početki anatomije

Raztelesenje človeškega telesa se je
dolgo smatralo za svetokrunstvo. Ka-
rel V., francoski kralj (1500—1553), je
vprašal celo bogoslovce iz Salamanke za
svet, da bi si zagotovili pravico razčle-
njenja telesa v znanstvene svrhe.

V Parizu je bilo prepovedano pečati se
s tem od meseca maja do konca oktobra.
Radi tega so med poletjem zdravniki or-
ganizirali tako zvane »tečaje suhe anatomi-
je.« Od 1. novembra do 1. maja pa so
se posluževali trupel mrtvecev v svrhu
razčlenjenja in so to objavljali po plaka-
tih. Predavanja so se vršila na prostem
v kraljevem vrtu, v medicinskih šolah in
v gledališču »Sv. Kozme.« (Sv. Kozma je
krščanski mučenik 3. stol. in zaščitnik ki-
rurgov.)

Ta predavanja, pri katerih pa so prika-
zovali človeško telo in funkcijo njegovih
udov v skrajno omejeni obliki, so se de-
lila v tri dele: 1. študij mišičevja, 2. sploš-
na anatomija, 3. operacije. Vendar so
anatomijo proučevali z nekim svetim
strahom, in je zaradi tega ta veda dolgo
ostala zelo nepoznana celo tistim, ki so
se morali z njo pečati.

O ČEM PIŠEJO DRUGI LISTI

Cenzura in nevtalnost

...preventivne in represivne (zaščitne in preprečujoče) mere proti propagandi tujih ideologij obstojajo samo za del teh ideologij. Če n. pr. vrnemo cenzuro kot preventivno mero, vidimo, da se lahko napada demokracije po mili volji, pa če tudi le posredno predstavniki teh demokracij, je ista mera nedopustna v kritiki totalitarnih doktrin (naukov) in dežel. Ako gledamo na zakon o zaščiti države in na sodišče o zaščiti države kot na represivno mero proti širjenju tuje propagande, bomo videli zelo zanimiv pojav, da je samo ena propaganda udarjena s temi represivnimi merami. A stvarno ni nikake razlike v škodljivosti vpliva ene ali druge doktrine, ene ali druge propagande v našem narodu. Če gledamo na to vprašanje iz zunanjepolitičnega stališča, pridemo do enakega zaključka. Nosilci teh nam tujih doktrin so veliki narodi in mi smo proti njim enako majhni in oni proti nam enako veliki in če hočemo enako nevarni. Naša nevtalnost praktično izgubi na učinku, a nevtalnost naše države in našega naroda mora biti naša vrhovna državna in narodna politika v današnjem mednarodnem položaju. Mi ne moremo prorokovati, kakšen bo izhod iz današnjega svetovnega položaja, pa je zato razumno in politično, da ostanemo prav zares nevtalni. In to tem bolj, ker eden ekstrem izjiva drugega, a danes nam lahko ekstremi samo škodijo v naši nevtalnosti. Pobijanje ekstremnih importiranih idej lahko izvajamo samo vzporedno, na vseh straneh enako, a nikakor ne samo na eni strani.

(»Jutarnji list«, 15. nov.)

Se o političnih preganjancih

Radi odpustanja in premeščenja za sedaj zares malega števila policijskih uradnikov, agentov in stražarjev na ozemlju banovine Hrvatske, so poskušali nekateri elementi, ki gotovo nimajo čiste vesti vreči v svet lažno geslo: Preganjanje so je že pričelo! Sramotnejšega podkivanja... ne more biti! Ampak nekaj bo in mora biti: vsi oni, ki so se v minulih letih, pa najsi so to Hrvatje, Srbi ali Slovenci, odlikovali v protizakonitem udejstvovanju in mučenju, čisto tudi v groznem mučenju Hrvatov... ne morejo ostati v svojih položajih. Posebno ne tisti, ki so v svojem sadizmu bili še bolj nečloveški, kakor so to od njih zahtevala navodila predpostavljanih... Da javnost, pa četudi njen mali del, ne bi mogla nasesti lažnim geslom, je naša dolžnost, da ta gesla razkrinkamo. Prvo kar moramo poudariti je, da naša javnost — ker leta ni bilo svobode tiska — ni bila poučena o strahotah, ki so se vršile na zagrebških in drugih policijah. Javnost je čitala samo službena sporočila, ki so bila sestavljena na isti znani šablonski način.

(»Hrvatski list«, 6. oktobra)

Bodoči red

Ta zgradba pa mora biti takšna, da bo v njej prostora za vse, da se ne bodo v njej šopirili mogočniki, da se ne bodo napajali eni iz kristalnih čaš, a drugi iz prstenih loncev. V njej ne bodo imeli prostora narodi, ki bi hoteli biti osvajači šibkejših in »voditelji« bodo prenehali pošiljati v imenu »ljubezni do domovine«, za katero se skrivajo osvajačni nameni, ljudi v klavnico. Sele tedaj bo mogoč trajen mir med narodi.

(Angela Vode, November 1939. »Ženski svet«, nov. 1939.)

Nemška sodba o uspehih angleške blokade

Resnica je, Anglija nam je ukradla štiri jajca od petih (Nemška gospodinja dobi sedaj eno jajce za osebo in teden) Anglija nas zaviđa za običajno prehrano in obleko... če naša dekleta ponosno nosijo zakrpane nogavice in če smeje ustvarjamo novo nemško modo, ko nosi »elegantni gospod« k temni zimski obleki od lanskega leta svetle poletne čevlje, — je vse to drobje, s katerim točemo Angleže.

(»Schwarzer Korps«, glasilo nemških SS oddelkov, 26. okt.)

Cvetković o vzrokih za neuspehe JRZ

Če si predložimo te tri elemente: na eni strani strašno slabo sestavljena tedanja organizacija pod obtožbo, da zapuša svoj program in da gre po poti, ki je narod noče, na drugi strani klika, ki nas je neprekinjeno vodila po slabi poti, a na tretji strani organizacija brez upanja, brez opore, brez mladine (o mladini JRZ se je Cvetković že preje skrajno odklonilo izrazil), potem so vam jasni negativni rezultati takega dela.

(»Samouprava«, 12. nov. o govoru Cvetkovića na strankini konferenci.)

O novi Evropi

Lice Evrope, lice vsega sveta se spreminja, pojavljajo se nove, prej nepoznane tvorbe. Nova Evropa kliče, nastaja, raste. Preživeli kapitalistični proizvodni sistem umira in vzporedno z njegovim naziranjem se spreminja vsa kulturna in duhovna zgradba... Čim bolj agonija (predsmrtni boj — op. ur.) narašča, tem strašnejša je kriza. Sedaj je že zavzela obliko nove svetovne vojne.

Dr. Franc »geč« v »Popotniku«.

O diktatorskih režimih

... Vsak pošten človek se mora zgražati nad temi dejstvi in odkriti v dobi diktatorskih režimov. Nobeni strani ni bilo prizanešeno, vse se je zorabilo, povsod se je goljufalo.

»Gorenjce«, kransko glasilo JRZ z dne 4. novembra 1939.

O slovenski banovini.

Baje bo dobila tudi Slovenija svojo samostojnost, ki pa vsekakor ne bo tako demokratika kot gornja (hrvaška), če pride v... roke, kar je zelo verjetno.

»Zora«, glasilo sarajevskih Slovencev, št. 5.

Mirne volitve za senat po državi

V nedeljo so volili senatorje. Povsod so izvolili kandidate, ki so jih bili postavili. Za kandidata se je vedelo vnaprej, da bo izvoljen, ker noben kandidat — razen v Črni gori, kjer sta bili dve listi — ni imel protikandidata. Kake resne opozicije torej sploh ni bilo. Izvoljenih je 47 senatorjev, drugi bodo še imenovani. Slovenski volivci — župani in banski svetniki, torej brez narodnih poslancev, ki jih za enkrat nimamo — so se udeležili volitev v Ljubljani s približno 90% in so v zgledni slogi potrdili predlagane kandidate z vsemi oddanimi glasovi. Ko drugod po državi, so bile volitve senatorjev tudi v Sloveniji popolnoma mirne. Slovenski senatorji od 12. novembra so: Alojzij Mihelčič in dr. Franc Schaubach iz bivše Stajarske ter Janez Brodar in Franc Smodej iz bivše Kranjske. Njih namestniki so: Ignac Hren-Vrhnika, dr. Jure Adlešič-Ljubljana, Ivan Majeršič-Tržič in Bogumil Remec-Ljubljana.

O teh volitvah so pri nas malo govorili in še manj pisali, ne pred njimi, ne po njih. To je precej čudno, ko smo vendar zlasti mi Slovenci bili sicer radi bojeviti

ali vsaj precej glasni baš o takih priložnostih. Tako je bilo tokrat v splošnem povsod, v banovini Hrvatski so se pa najmanj zmenili za te volitve. Zagrebški »Hrvatski Dnevnik« je namreč ugotovil že v soboto pred volivno nedeljo, da v Hrvatski vobče ni nobenega zanimanja zanje med drugim tudi zato, ker da je predložena samo ena kandidatna lista, tako da se kandidati s te liste lahko že kar imajo za izvoljene. Potem pa »Hrvatski Dnevnik« nadaljuje:

»Širša hrvatska javnost sicer sploh ne razume, čemu nam je senat in zakaj je treba plačevati njegovim članom na dnevnicah in predsedništvu na plačah vsak dan približno 40 tisoč dinarjev ali letno 15 milijonov dinarjev. Nam bi bilo ljubše, ako bi v ime tistih 29% prejeli okoli štiri in pol milijona dinarjev, da bi s tem denarjem pomagali revežem. Naš seljak rezonira tako: Ako ni dovolj pametna skupščina, ki jo volijo vsi moški z dovršenim 21. letom, in ako ona ni sposobna za sklepanje pametnih skupnih zakonov, ne bo zakonodaja nič boljša, ako pri tem

sodeluje še daljnjih 120 oseb, ki jih deloma imenujejo, deloma pa jih voli prav majhen krog volivcev. Po mnenju hrvatske javnosti je ustanova senata sploh odveč, a posebej ni potreben senat, ki se sestavlja tako, kakor predpisuje sedanji volivni zakon. Zato se tudi ni treba čuditi, da v Hrvatski ni za te volitve prav nobenega interesa. Mi se glede tega popolnoma strinjamo s tistimi delom srbske opozicije, ki kritizira sedanji volivni zakon za senat, medtem ko se ne moremo strinjati s tistimi bivšimi senatorji, ki kritizirajo sedanje volitve samo zato, ker so izgubili senatorsko mesto in z njim veliki mesečni dohodek. Na njihova usta govorijo samo užaljeni osebni interesi. Oni so najmanj pozvani, da kritizirajo sedanje volitve za senat. Interes hrvatske javnosti je usmerjen na čisto druge volitve, a to so volitve za hrvatski sabor«. ltd.

Nismo presenečeni, ko to čitamo. Samo ne vemo, kaj pomeni sicer ta splošna tišina okoli volitev za senat.

Solški.

KULTURNA OBZORJA IN FILMSKI TRAK

Mara Matočec govori

»Kaj nam le more povedati ta žena v škornjih, v ruti, ogrinjalu, v tej preprosti obleki, kakor da je vstala pravkar od molže?« se je vprašal marsikdo, ko je stopila na oder kmetica Mara Matočec iz vasi Djurdjevca na Hrvaškem.

Že po nekaj stvkih pa je spoznal vsakdo, da ima Mara povedati mnogo: vse, kar čutijo in mislijo žene na Hrvaškem, pri nas, povsod na svetu. Mara govori v imenu njih, saj si z delom svojih rok služi kruh, saj ji je moža vzela svetovna vojna, saj je občutila vso težo bede in je videla gorje, znala je pogledati ljudem v duše, jih razumeti. Znala pa je tudi poiskati vzroke tega gorja in se je zato borila skupaj s pokojnim Radićem za pravice hrvaškega delovnega ljudstva in se še bori, kajti tega boja še ni konec. Mara pa tudi ve, da ni hrvaška žena žrtev krivice, temveč vse žene sveta, prav tako pa tudi vse človeštvo in to tudi vselej poudarja.

Žene, ki dvigajo glas, ne napovedujejo možem vojne ali stavke. Ničesar drugega nočejo kakor to, da se tudi o njih vodi račun. Kako naj ostane brez pravic v javnem življenju žena, ki podpira tri ogle v hiši? Ki je mati, gospodinja in delavka obenem? Kdor ima dolžnosti, naj ima tudi pravice! Žene zahtevajo zato vse državljanske in politične pravice, kakor jih imajo mošje. Zahtevajo pravico do sodelovanja v javnem življenju, pri urejanju sveta. Žene smejo in morajo to zahtevati, kajti one nosijo največji delež bede; one vodijo, one nosijo večji del odgovornosti za vzgojo in rast otrok, one trpijo najbolj, kadar v gospodinjstvu ni moke in soli. Zato hoče žena sodelovati pri izgraditvi novega sveta, kjer bo zaščiteno žensko delo, kjer bo imela žena vse možnosti in pravice, ki jih ima zdaj vsaj na papirju že mož.

Poslušalci v Studencih in v Mariboru so prekinili mnogokrat govornico z odobravanjem. S preproščino, s prav umetniškim podajanjem, ki spominja na Gorkija — kakor je napisal Potrč — si je osvojila ta 63 letna kmetica-pisateljica in predavateljica — srca vsega občinstva. Obiskala je več stajarskih vasi, da bo doma povedala, kako živi žena pri nas in kakšne so njene težnje.

Polna dvorana in prisrčen odnos med predavateljico in poslušalci kažeta, da si žele obiskovalci Ljudske univerze takih predavanj še več! — ski.

Hinavci

S Shawovimi »Hinavci« smo dobili na mariborski oder delo, ki morda bolj kakor katero drugo kaže vse posebnosti, odlike in slabosti Shawove dramske umetnosti. Skozi vsak prizor čutimo cinizmi, duhoviti nasmeš pretkanega Irca, ki zna presenečiti publiko z najbolj »nemogočimi« domisleki. Še preden se gledavec n. pr. v »Hinavcih« ogreje za puntarja dr. Trencha, se izkaže, da je mladi velikodušni in plemeniti revolucionar prav tako kakor njegov nasprotnik zapleten v mrežo izkoriščanja. Domislica, ki je vredna Shawove satire. Vsebinska dela je ena sama obtožba visoke angleške družbe, ki prikrija svoje ogabne spekulacije na račun najbednejših za visoke besede o človečanskih idealih in napredku časa. Druga nič manj prepričevalna misel tega skozi in skozi revolucionarnega dela je, da smo vsi v tem pošastnem sistemu le kolesca ter da posameznik ne more v tem ukreniti prav ničesar, kar bi bistveno olajšalo bedo. Vse kar poizkusimo, so le kapljice v morje, če sploh kaj poizkusimo!

Predstava sama je uspela ne zgolj radi sodobne vsebine, ampak tudi radi dveh kreacij, ki jih je vredno še prav posebno omeniti. Naravnost klasičen je bil Skrbinskih Cokane, ki je bil tako po maski kakor po kretnjah, glasu in mimiki takšen, kakršnega bi si morda čitatelj predstavljal, če bi bral to delo. Ali ni to največ, kar se da o kaki vlogi povedati? Tudi Košičev Lickcheese, ki je radi preloma po drugem dejanju dovolj trd oreh, je bil podan z inteligenco in razumevanjem. Ostali so bili v svojem običajnem slogu in niso izpadli iz okvirja. Gostovala je kot Blanche novinka Vlasta Serbec. Vloga skrajno razvarena in izredno temperamentne mlade dame, ki je tako rekoč že tip, je segla preko njenih sposobnosti.

Dva kvalitetna filma.

Pred nedavnim sta vrtela dva ljubljanska kinematografa — Union in Matica — filma, ki sta po svoji kvaliteti nedvomno omembe vredna. To sta ameriški film »Brezdomci« in poljski film »Znachore«.

Prvi film katerega motiv je že znan (ruski »Brezprizornik«) posega v mladinski svet in načinja oz. na »ameriški« način rešuje enega izmed velikih sodobnih problemov — brezdomstvo mladine. Kljub nekaterim šibkostim v psihološkem podajanju ga odlikuje prikazovanje in utemeljenost demokratičnih razmer ter precejšnji socialni poudarek. Gotovo je, da je v podajanju slik iz življenja mladine »na dnu« prej in pozneje, v prikazovanju plemenitega in socialno čutečega duhovnika, ki ustvari s svojimi brezdomniškim prijatelji čki vzorno državo v miniaturi (»Mesto mladine«) kjer sta delo in poštenost prvo — nemalo vzgojen in poučen tako za odrasle kakor tudi za mladino.

Na nasprotnem polu — po vsebini — stoji »Znachore«. V njem je namreč podana usodna pot človeka, osebnosti.

Znamenitega kirurga zapusti žena; v svoji razdvojenosti on zaide med kriminalne tipe, ki ga — zaradi oropanja — z udarcem po glavi spravijo ob spomin. Njegova pot se potem v teku štirih let za devetdeset stopinj za suče, dokler se mu polagoma spet ne vrne spomin (dokončno ob grobu svoje nekdanje žene). Svoji nepoznani hčeri reši kot čudežen padar življenje in s tem tudi svoje, kajti koncem vseh koncev postane spet kar je bil.

Po izvedbi in scenskih prikazih spominja film na znane češke filme, umetnine, ki pa jih kljub temu še v marsičem ne dosegajo; kvaliteten pa je kljub temu in za poljsko produkcijo gotovo velik in prodoren uspeh. — Pribiti je treba, da film v nasprotju z reklamo — ni rusko-poljski (ruskih ali ukraj. besed je samo nekaj!), temveč izključno poljski. — ski.

PREJELI SMO:

»Popotnik«, časopis za sodobno pedagogiko, je stopil v 61 leto življenja pod novim uredništvom g. Ernesta Vranca. V uvodnem sestavku »V novem desetletju« se je uredništvo predstavilo z res sodobnim gledanjem na svoje naloge. Dr. F. Zgeč piše o »Nalogah sodobne vzgoje«, vsa ostala vsebina 1—2. številke s 64. strani pa je posvečena »Naši vaški šoli«. K temu problemu so prispevali K. Ozvald »Cilji in pota ljudske šole na vasi«, Jos. Dolgan »Kmečko življenje in vaška šola«, Vlado Majhen zanimivo in na pravo mesto postavljeno vprašanje »Učitelja vaške šole«, Mirko Vauda »Nekaj misli o vaški šoli«, k anketi o organizaciji ljudske šole so prispevali Gustav Silih, Venceslav Čopić, Angela Vode, Albert Zerjav, M. Ledinek. V rubriki »Iz šolskega dela« pišejo Julij Kontlev, Mena Aleksić in Pavla Flere, Fran Kavčič pa je napisal toplo »Nekaj podob iz šole na vasi«. Sledita še pregled po pedagoškem svetu in »Knjižni pregled«, v katerem ocenjuje Jože Kerenčič knjige Socialno-ekonomskega instituta.

»Popotnik« je po svoji aktualnosti in razgledanosti bogat in zasluži vso pozornost široke javnosti, ne le učiteljsva. — ski.

K r a v i c a

MATOČEC MARA

Mara Matočec je kmetica iz Djurdjevca, ljudska pripovednica Zgodbo o »Kravici« smo prevedli iz lista »Mlada žena« št. 1 l. 1936.

Nagnjena hišica z razdrapanim krovom, ki na vse strani propuša, kakor rešet, kadar pada dež. Tik ob hišici zgrajen hlev. Majhen, da se skozenj komaj zvele gospodar Mijo, lastnik hišice in hlevca. V hlevu še ni nič, toda skoro bo...

Nekaj je zaslužil Mijo, nekaj žena, nekaj otroci, ki so se raztepli okrog sosedov na delo.

»Zdaj so kravice bolj poceni, kupiti bomo eno«, pravi Mijo nekoč ženi.

»Seveda, bilo bi dobro, toda kravica hoče jesti, brez dobre hrane ni mleka«, mu odvrne žena.

»Bo že, počasi, bo že...«

Kupil je, prignal. Veselje veliko.

Otroci so se zbrali, milujejo jo, božajo. Mijo in žena sta ogledovala kravi zobe, ugibala sta, koliko bi bila kravica stara, toda na ta posel se nista razumela.

Mijo še ni nikoli imel svoje kravice. Bil je siromak. Nezakonski sin siromašne matere.

Imel je Mijo malo koruze, malo slamice, repice in je hranil svojo kravico. Pripovedoval ji je vse vrste zgodbe. Tako na primer, naj zdaj potrpi, ker je zima, toda poleti bo šla na pašo, pa se bo zredila — a mi bomo imeli veliko mleka...

»Vidiš, je govoril Mijo kravici, »mi vsi trpimo. Se je malo moke, malo koruze, toda kje je žetev? Zima je še, a ti boš vendar prišla preje do dobre hrane kakor mi. Ker pomlad je tu...«

Pripovedoval je »Muci« — tako so klicali kravico — ona pa, kakor da je

razumela revščino svojega gospodarja. Zalosno je gledala v jasli, kakor da bi hotela reči: »Razumem te, toda moj želodec potrebuje hrane boljše in izdatnejše, ker sem stara, onemogla... ne boš me imel dolgo...«

In tako se je zgodilo...

Pritisnila je trda zima, a naš ubogi Mijo je našel nko jutro svojo »Muco« mrtvo.

Obstal je kakor ukopan. Od boli, od žalosti in tuge nad izgubljenim nado in veseljem ni zmozel ne besede. Nemo je privedel ženo, naj pogleda, kaj se je zgodilo, ona pa je grenko zajokala. Jecala je: »Oh, da bi počakala še vsaj nekaj tednov, do nove paše... Aa...«, a... ni hotela čakati, ni, ali morda ni mogla... Joj, otroci, sirote naše! Šlo je naše in vaše zaslužnje! Aa ti, veliki bog, poglej že enkrat siromake!«

Ljudje iz vasi so pomilovali soseda in sovaščana, toda s tem mu ni bilo nič pomagano. Kaj so mogli, ko je pa revščina povsod, povsod...

Prevedel Cvetko Zagorski.

„Lama“ nova modna in konfekcijska trgovina

Maribor, Jurčičeva ulica 4

Vabimo Vas na brezobvezen ogled trgovine. Vodili bomo volno, ročna dela, nogavice, pletenine, perilo za dame in gospode, plašče, obleke, klobuke itd. po solidnih cenah.

Priporočamo se in jamčimo za solidno postrežbo.

„Lama“, Jurčičeva ul. 4

Oglejte si našo bogato zalogo!

GOSPODARSTVO - ZA ŽENO IN DOM

Pomanjkanje bencina

Ze nekaj časa se vrše med nami in Romunijo pogajanja za sklenitev novega trgovinskega dogovora. Zlasti gre za to, da si še nadalje naša država zagotovi zadostne množine nafte, ki jo je doslej morala kljub kliringu plačevati v devizah. Romunija je sicer v načelu pristala na to, da za nafto ne bo treba več plačevati v devizah — Jugoslavija plačuje na leto Romuniji za kameno olje nad 100 milijonov dinarjev — ampak da ji bomo pošiljali v zameno nekatere vrste blaga, ki ga naša soseda zelo potrebuje. Vse pa kaže, da so v tem pogledu gotove težave, ker se je dobava nafte naenkrat ustavila.

Vlada računa, da bo kljub dogovoru dobivala veliko manj nafte iz Romunije. Zato je izdala naredbo, ki pooblašča ministra za trgovino in za finance, da izdaja potrebne odredbe za omejitev porabe tekočih goriv. Predvsem naj se to zgodi z omejevanjem avtomobilskega prometa. Podrobna navodila izidejo te dni. Kakor se čuje, bodo luksuzni avtomobili vozili le v izjemnih primerih. Statistika pa kaže, da je v naši državi res pravih luksuznih avtomobilov, takih, ki služijo le za izprehode in sploh za zabavo, komaj 5%, kar pa pri nas imenujejo luksuzne avtomobile,

to so skoraj izključno le navadni osebni vozovi. Če mislijo omejiti promet z luksuznimi vozovi, bi torej značilo, da pri nas ne bo smel voziti več noben osebni avtomobil. Seveda se bo potem avtomobilizem pri nas zelo skrdil, kar se bo poznalo na vseh področjih. Zato upajo, da Beograd ne bo strogo izvajal svoja pooblastila. Z druge strani pravijo, da se bo avtomobilski promet zmanjšal približno za eno tretjino.

Dejstvo je, da bencina povsod manjka, čeprav le začasno. V Mariboru so zaprte menda že vse črpalke, ker nimajo več goriva. Kolikor pa so še odprte, ga oddajajo le še po 5 litrov na voz. Zatrjujejo, da pride v par dneh nekaj čistern bencinskih mešanic v Maribor. Vsekakor je nevarnost, da se tudi avtobusni promet skrdi, s čimer bi bilo najbolj prizadeto podeželsko prebivalstvo, kjer ni železnice.

V ponedeljek je bila cena bencinski mešanici ponovno za 30 par pri litru povišana in stane sedaj na sedežih banskkih uprav 6.20, v oddaljenosti do 50 kilometrov od teh mest 6.45 in v ostalih krajih 6.55 dinarjev. V dobrem mesecu se je cena mešanice trikrat povišala, vsega skupaj za 95 par pri litru ali za 18%.

GOSPODARSKE VESTI

* **Skok cen pšenici in moki.** Zadnje tedne so je cena pšenici in moki na Jugoslovenskih borzih zelo podražila. Nekatere boljše vrste pšenice stanejo že nad 200 dinarjev za stot. Od petka se je pšenica podražila za 20, koruza pa za 10 dinarjev pri stotu. Močno se je podražila tudi moka, takisto za 20 dinarjev. Pravijo, da se bodo cene še povišale, ker sedaj kupuje država velike množine živil za rezervo. Nakupe vrši direkcija za prehrano prebivalstva, ki je bila ustanovljena pred dobrim mesecem.

* **Tobak se bo nemara podražil,** ker je monopolska uprava sedaj zvišala nakupno ceno za surov tobak za 8 do 50%, kakršni so pač kraji in vrste.

* **Ne bo mnogo koristilo.** Pri poslednjih trgovinskih pogajanjih v Beogradu so se tudi določile podrobnosti potovanja turistov iz Nemčije v Jugoslavijo in obratno. Glavne določbe so ostale nespremenjene. Nemčija daje mesečno

1,400,000 mark na razpolago za svoje turiste, ki smejo potovati v naši državi po 400 mark na mesec. Tečaj za preračunanje mark v dinarje na podlagi čekov in kreditnih pisem v naši državi ostane še nadalje 14.500 dinarjev. Vprašanje pa je, ali bodo mogli Nemci izkoristiti dovoljeni kontingent, ker se potni listi dovoljujejo le redko.

* **Obtok bankovcev znaša v Jugoslaviji** po najnovšem izkazu Narodne banke 9172 milijonov dinarjev in se je v prvem tednu novembra zopet zmanjšal za 72 milijonov. Narodna banka je že znatno razbremenjena, kar se zlasti vidi v precejšnjem nazadovanju obtoka bankovcev. Gospodarstvo je banki vrnilo že znatne zneske, ki jih je prejelo kot posojilo.

* **Kmetijske stroje namerava kupiti ravnateljstvo za prehrano.** Sploh bo nakupovalo vse, kar je v zvezi z dvigom agrarne produkcije v Jugoslaviji, da se zagotovi zadostna količina vsega, kar je potrebno za prehrano prebivalstva.

OGLAŠUJTE V »EDINOSTI«!

DOPISI

Murska Sobota

Socialni odsek tukajšnje Zdržbe trgovcev bo izvedel letos s pomočjo ostalih, središčnih trgovskih združenj obdaritev revnih šolarjev v obmejnih krajih v Prekmurju. Otroci bodo obdarovani predvsem s praktičnimi in prikladnimi darili, kakor z obleko, perilom itd. — Zeleti bi bilo, da se ta akcija čim popolneje izvede in podpre.

Prekmursko okrožje Društva kmetijskih fantov in deklet v M. Soboti, priredi pozimi tečaj nemščine za kmečko prebivalstvo. Tečaj bo izredne važnosti predvsem za sezone delavce; vodil ga bo ravnatelj Trgovske šole M. Kovačič.

Tukajšnji Rdeči križ namerava organizirati v banovinski bolnici tri mesečni bolničarski tečaj za ženske.

Prekmurski akademiki v Ljubljani, včlanjeni v Klubu prekm. akad. so preteklo soboto

imeli takozvani »braucovski« večer na katerem so po stari akademski navadi »krstili« svoje letošnje člane-novince.

Soboški trgovci bodo zapirali svoje trgovine do konca februarja že ob 6. uri. Tozadevni sklep so sprejeli z ozirom na štednjo s kurjavo in razsvetljavo.

Slovenske gorice

Slinavka in parkljevka sta se pojavili po raznih krajih Slovenskih goric. Za nevarno boleznijo je obolelo precej živine in vlada med živinorejci velik strah, da ne zavzame bolezni še večjega obsega.

Gasilska četa pri Sv. Ani v Slov. gor. priredi v nedeljo 26. nov. t. l. veliko tombolo. Med številnimi dobitki bodo tudi tri kolesa. Ker bo to ob meji zadnja tombola vabimo, da se je udelež čim več ljudi.

Slovenjgoriško cesto preurejajo. Glavna slovenjgoriška cesta se je zadnji čas nahajala v neznornem položaju in je bila od stalnega prometa močno razdrapana. Po dolgo-

Pred več kot tremi leti so nam nekateri državniki (ta in oni je že šel v pozabljenje) obljubljali nove svobodoumne zakone, dokler niso naposled krenili v stare kolnike po navadi svojih prejšnjih prijateljev. Vrhunec so bile nato volitve 11. decembra 1938., ki so gotovo še vsem v nezbrisnem spominu. Marsikateri navlake ni več videti. Pač pa smo v novem pričakovanju, ki nam ga z zaupanjem vliva v

sree nova vlada narodnega sporazuma. Čakamo na nove, tolikokrat obljubljene zakone ali postave, ki bodo enkrat za vselej stvorile v državi red in mir, ki je toliko potreben tako celoti kakor posamezniku. Upamo, da gre to pot zares in da se bodo vsa naša pričakovanja izpolnila, posebno kar se tiče novega volilnega zakona.

Novi volilni zakon

KUHINJA

Pesa kot solata. Za jabolko debelo peso operi ter deni kuhat, ne da bi odrezala koreninice proč, in pusti, da se ohladi v isti vodi. Nato jo olupiš z zobčastim ali ravnim nožem, razreži na listke, potresi s soljo, kumino in nastrganim hrenom ter zabeli z oljem in kisom. Kisa bodi toliko, da stoji čez peso.

Koruzni pečenjak. V 1 in četrt litra mleka daj 15 dkg sladkorja, 5 dkg presnega masla in kavno žlico soli. V vrelo pa zamešaj pet osmink litra koruznega zdroba ali polentne moke; ko se nekoliko zgosti, jo urno vlij v plitvo kozico ali podolgasto, že pripravljeno ponev na 2 žlici masti za prst na debelo ter v pečici peči četrt do pol ure. Pečeno razreži, potresi s sladkorjem ter daj na mizo.

Krompirjeva juha pretlačena. Skuhaj kakih 5 ali 6 krompirjev v slani vodi, prideni lovorov list, vršček timesa in nekaj česna. Kuhan krompir zmehčaj in precedi. V kozico deni malo presnega masla ali masti, dodaj malo na kolesčke zrezanega peteršilja, korenja, čebule in pol žemlje. Ko je rumeno, prideni 1 žlico moke in peščico poparjenih ter ožetih gob. Kadar zarumeni, prilij malo vode ter pusti pol ure vreti. Potem precedi, h krompirju prideni še malo kisle smetane, malo popra ter daj z narezanimi žemljami ali kruhom na mizo.

Telečje stegno s smetano. Pripravi stegno in ga pretakni s slanino. Ko je že skoraj pečeno, prideni košček korenja, peteršilja, malo čebule in par listov svežih ali suhih gob. Ko se je to že malo prepražilo, potresi v sok 2 žlici moke, ako imaš celo stegno. Ako je pa mesa manj, vzemi po previdnosti tudi vsega drugega manj. Potem prilij četrt litra smetane in malo juhe. Ko prevre, zreži meso, zloži ga na krožnik in precedi nanj malo soka. Ostali sok pa precedi v majhno kozico, prideni mu žlico celih kapar in za nožev vrh fino zrezanih limonovih lupinic, pusti, da zavre, potem pa daj posebej v skledici zraven pečenke na mizo.

Ocvrt mandeljni. Deni na desko 14 dkg bele moke in 10 dkg stolčnega sladkorja. Vmes zamesi 3 rumenjake, testo lepo gladko pogneti, ga razvaljaj za mali prst na debelo, ga z mandeljnovidnim modelčkom razre-

ži ter v maslu ocvrti. Ocvrte pobiraj v skledo s papirjem pogrnjeno. Ko so vsi gotovi, jih zloži lepo na krožnik, potresi z vanilijevim ali kakim drugim dišečim sladkorjem, pa daj na mizo.

Zdravilni šarkelj z mandeljni. Mešaj 14 dkg presnega masla, da dobro naraste, nato primešaj polagoma po vrsti 5 rumenjakov, 25 dkg sladkorja, 14 dkg moke, od ¼ limone drobno zrezane lupine in 1/8 l mrzle kavne smetane. Naredi iz 5 beljakov trd sneg ter ga rahlo primešaj prejšnjemu s 7 dkg mandeljnovidno, ki naj bodo fino stolčeni, 14 dkg moke, enim navadnim pecivnim praškom in z žlico ruma. Deni testo v namazan ter z mandeljni potresen model, pa le do polovice: Peči ga v srednji vročini približno eno uro.

Plošče z marmelado. Mešaj 10 dkg presnega masla, ali Kumerola, da prav dobro naraste. Primešaj polagoma 3 rumenjake, 20 dkg sladkorja, 1/8 l mrzlega mleka, polovico od 28 dkg moke in malo limonove lupinice. Naredi iz 3 beljakov sneg ter ga z ostalo moko in enim navadnim pecivnim praškom rahlo primešaj. Nato deni testo v namazano pločvino za prst debelo ter ga počasi speci v ne zelo vroči pečici. Pečeno prereži na dva enaka dela, namaži en del z marmelado in položi drugega nanj, razreži vse v posevne kosečke ter jih potresi z vanilijevim sladkorjem.

Praktični nasveti

Da nam porcelanaste skleda v pečici (rovu) ne počijo, kadar pečemo v njih razne kipnike, je dobro, ako pečico poprej dobro potresemo s soljo. Sol povzame vročino, medtem pa se kipnik vseeno dobro speče.

Seme sončnic je prav dobra krma za kokoši. Sončnice bi se morale saditi po vrhah, ne le zaradi levega cveta, ampak tudi zato, ker dajo dobro kokošjo krmo, in sicer tako, ki pripomore, da nesejo kokoši dalj časa. Ko se hoče pokladati kokošim to zrnje ni ravno potreba, da ga orobkamo, ampak vrže se jih lahko kar celo plodišče. Kokoši ga izključujejo same. Ker ne zori seme na vseh plodiščih obenem, zato imamo lahko tako krmo dalj časa na razpolago.

Kako odtegneš sol preveč slanim jedilom? Preveč slanim jedilom odtegneš sol, če pogrneš čez lonec čist prt in natoš nanj pest moke. V nekaj minutah bode jed pre malo slana. — Isto dosežeš, če vržeš v jed čisto omito gobico, jo čez nekaj časa potegneš ven in postopanje po potrebi ponoviš.

Kako očistiš steklenice? Za čiščenje steklenic, posebno temnih, nikar ne porablaj svinčenega zrnja, ker pušča vedno v steklenicah nekaj svinca, ki ga odpravljajo nalite tekočine ter ga privajajo v naš želodec, kar zdravju močno škoduje. — Za čiščenje so dobre zdrobljene jajčje lupine. Izvrstni sredstvi sta tudi mlačen jesi in pesek. S to zmesjo posodo dobro zmij in nato izplakni z mlačno vodo. Tudi najbolj umazana posoda se da tako hitro in dobro očistiti, poleg tega pa steklo pri tem ne trpi.

Kako se lika svila? Za likanje svile ne smemo nikdar uporabljati zelo vročega železa. Med železo in svilo deni vedno kos belega papirja. Dobro se lika, če deneš svilo med dva papirja ter železo pri likanju počasi vlečeš.